

произведений этих писателей, а также изучается специфика сочетания вальтер-скоттовской модели и национальной самобытности в творчестве исследуемых писателей.

Ключевые слова: вальтер-скоттовская модель, исторический роман, художественные образы, фольклорный компонент, сюжет, романтическая традиция.

Рецензенти: М. Васьків, д-р філол. наук (Кам'янець-Подільський)

Бондар В.Т., к. філол. наук, доц.(Тернопіль)

Ольга Поронюк (Львів)

УДК 821.111-1.09"18/19":7.046:911.375.1

ББК 82.091

Урбаністичні мотиви в англійській поезії кінця ХІХ – початку ХХ століття

У статті розглянуто міські мотиви в англійській поезії зламу ХІХ-ХХ століть. Зокрема, досліджено творення поетичного образу міста представниками модерністичної поезії, які розуміли місто як символ сучасної технократичної цивілізації. Зроблено висновок про те, що поетичний міський текст англійської літератури в цей період виходить на новий рівень художніх узагальнень, а урбаністична символіка втілює центральний лейтмотив – деперсоналізацію людини у великому місті.

Ключові слова: місто, англійська поезія, кінець ХІХ – початок ХХ століття, модернізм, Лондонський текст, поезія війни.

Olha Poronyuk. Urban motives in English poetry of the late XIXth - early XXth century

The article deals with urban motives in English poetry at the turn of the XIXth – XXth centuries. It is stated that in the urban landscape of representatives of aestheticism and in Georgian poetry universal contemplative mood and lyric, descriptive motives prevail. Poetic images of modernist representatives who understood the city as a symbol of the modern technocratic civilization are investigated. Urban poetry by E. Pound and T.S. Eliot can be considered experimental: visualization, verse melody, and intellectuality are the main purpose of poets. It is concluded that the poetic city text of English literature reaches a new level of artistic generalizations during this period, and urban symbolism embodies a central leitmotif – depersonalization of man in the big city.

Key words: city, English poetry, late XIX – early XX century, modernism, London text, poetry of war.

Динаміка міських силуетів, нові урбаністичні мотиви і образи, які з'являються на зламі XIX і XX століть, чи ненайкраще увиразнюються в поетичних текстах, оскільки поетична творчість передбачає нерациональне, інтуїтивне, образно-метафоричне пізнання світу. Поезія цього періоду втілює ті події та зміни, які визначають, з одного боку, шлях розвитку європейської цивілізації, а з іншого – естетичні пошуки митців цього часу, і у такий спосіб витворює власний міський текст, власну філософію міста і відповідно урбаністичну поетику на перехресті онтологічного, культурно-історичного і міфо-поетичного статусів Міста.

У Вступі до антології 1920 року сучасної британської поезії її упорядник Луїс Вінтермейєр дав наступну загальну характеристику провідних поетичних тенденцій того часу: «Проста статистика є ненадійною, ще менш надійними є дати. Але, аби уникнути схоластики, те, що ми називаємо «сучасною» поезією, може бути датоване приблизно від 1885 року. Кілька письменників, які точно належать «періоду», згідно суворої хронології з'явилися раніше. Але головні тенденції можна розділити на сім періодів. Це (1) розпад вікторіанства і зростання суто декоративного мистецтва, (2) підйом і занепад філософії естетизму, (3) мускулінний вплив Хенлі, (4) Кельтське відродження в Ірландії, (5) Редьярд Кіплінг і механістичне панування в мистецтві, (6) Джон Мейсфілд і повернення римованої оповіді, (7) війна і поява «Георгіанців» [Modern British Poetry 2003: ix]. Характеристика англійського дослідника залишається актуальною до сьогодні. Але той факт, що в 1920 році ще не можна було оцінити сповна творчі досягнення таких поетів світового рівня як В.Б. Єйтс, Е. Паунд, Т.С. Еліот, без яких неможливо оцінювати англійську і, в цілому, європейську поезію того часу, дозволяє уточнювати його систематизацію. З точки зору еволюції міського тексту в межах англійської літератури варто виділити поезію пізнього вікторіанства, поезію прерафаелітів та представників естетизму, георгіанців, творчість поетів війни або «окопних» поетів, також окремо необхідно розглянути творчість В.Б. Єйтса, Е. Паунда і, особливо, творчість Т.С. Еліота.

У поезіях представників естетизму місто постає як на картинах імпресіоністів – у яскравих фарбах, обрисах, рухах, позбавлене моральних вад і механістичних новацій, як от у поезії О. Вайльда «Ранкове враження» («*Impression du Matun*»): «*The Thames nocturne of blue and gold/ Changed into the harmony in grey/ A barge with ochre-coloured hay/ Dropt from the wharf...*» [Modern British Poetry 2003: 21]. Імпресіонізм у сприйнятті урбаністичного пейзажу характерний і для творчості англійського поета Річарда Ле Галлієна, на якого значною мірою вплинув естетизм О. Вайльда. У поезії «Лондонська балада» («*A Ballad of London*») він створює мальовничий метафоричний образ Лондона: «*Ah, London! London! Our delight,/ Great flower that opens but at night,/ Great City of the midnight sun,/ Whose day begins when day is done./ Lamp after lamp against the sky/ Opens a sudden beaming eye,/ Leaping alight on either hand/ The iron lilies of the Strand...*» [Modern British Poetry 2003: 69].

На початку 10-х років ХХ століття помітним явищем англійської поезії стає творча діяльність поетів-георгіанців, до яких відносять Вальтера де ла Мара, Джона Мейсфілда, Едварда Томаса, Роберта Бріджеса. Починаючи з 1912 року, було видано кілька антологій, перша з яких отримала назву «Георгіанська поезія» (1912). Георгіанців визначають як передмодерністичну течію, однак лірична, описова поезія, оспівування краси і спокою природи, занурення у фантастичні світи, на наш погляд, не дає змоги простежити зв'язок з модерністичним поетичним «спалахом» наступних років. Як зазначає Марк Роулінсон, «якщо молодше покоління поетів, опублікованих у «георгіанських» антологіях Едварда Марша в 1912 році, і розширило предмет та ідіоми сучасної англійської поезії, однак їхні новації були надто помірними порівняно з модерністичним повстанням, інспірованим європейським авангардом» [Cambridge History 2010: 825].

Показовою для загальної характеристики поетів-георгіанців є творчість Роберта Бріджеса, поета-лауреата (1913), який більшу частину свого життя провів у відлюдній сільській місцевості, займаючись поезією, досліджуючи рапсодію і експериментуючи з музичними ритмами та поетичною метрикою. Його ліричні теми визначають як класичні і традиційні, а у творах помітна залюбленість в англійський сільський пейзаж та інтерес до історичних тем. Вірш Р. Бріджеса «Лондонський сніг» можна

віднести до міської пейзажної лірики, у ньому відчутний вплив романтичної поезії, що було характерним для георгіанців. Умовно цей твір можна поділити на три частини згідно з введеними у нього мотивами. Поет розпочинає із замалювання сніжної ночі у Лондоні: «When men were all asleep the snow came flying,/ In large white flakes falling on the city brown,/ <...>/ Hushing the latest traffic of the drowsy town;/ deadening, muffling, stifling its murmurs failing... [Oxford Anthology 1996: 538]. Автор створює образ спокою, сніг приховує усі кути, ущелини, усі негаразди, непорозуміння, сніг вночі робить місто світлим, відкритим універсуму і позбавленим минутих проблем. Настає ранок, і сніг стає джерелом радості людей, особливо дітей: «...They gathered up the crystal manna to freeze/ Their tongues with tasting, their hands with snowballing...» [Oxford Anthology 1996: 538]. Незвичний для міста білий колір вражає скороминущою чистотою («The eye marvelled – marveled at the dazzling whiteness»), яку хочеться зафіксувати у пам'яті. У третьому смислового блоці твору, який є фінальним, автор замикає коловорот, знову у міському пейзажі перемагає коричневий колір, і він асоціюється з війною, важкою працею, втомленими людьми: «For now doors open, and war is waged with snow;/ And trains of somber men, past tale in number,/ tread long brown paths, as toward their toil they go...» [Oxford Anthology 1996: 539]. Цікаво, що у вірші створено декілька рівнів циклічності: в часі – це відкритий цикл «ніч-ранок», у кольорі закритий цикл – «коричневий-білий-коричневий», на рівні емоційного звучання, на нашу думку, – спокій, або спокійний сум, універсальний споглядальний настрій, який виходить за межі конкретики.

На загал, окремі урбаністичні мотиви не можна вважати магістральними в георгіанській поезії, вони є даниною романтичній поетичній традиції.

По-справжньому новаторськими у творенні поетичного образу міста стали експерименти представників модерністичної поезії. Дуже важливо, що усвідомлення цивілізаційних та культурних змін, і, відповідно, потреба в оновленні міського пейзажу були одночасними, по суті, в усіх національних європейських літературах. Не менш актуальними є те, поети-модерністи своєю метою оголошували пошук нових поетичних форм для втілення нового поетичного змісту.

Творчі пошуки Езри Паунда – американського поета, якого називали віртуозом експериментального вірша, засновника англо-американської течії імажизму, вважають суголосними новаціям сюрреалістів, експресіоністів, футуристів. Поет проголосив основні принципи сучасної поезії – це образність (вірш як скульптура), мелодійність та інтелектуальність вірша. Зразковим з цієї точки зору є дворядковий вірш Е. Паунда «На станції метро» («In A Station Of The Metro», 1913): «The apparition of these faces in the crowd;/ Petals on a wet, black bough»³ [Oxford Anthology 1996: 606]. Його можна інтерпретувати лише як єдиний, цілісний і завершений поетичний образ. Твір побудований за принципом бінарної опозиції, яка унаочнюється з асоціативного ряду «обличчя – натовп – пелюстки – чорна мокра гілка – станція метро». Це опозиція «природа» – «цивілізація», яку можна розвинути: «природа, краса, людина як частка природи» – «гілка метро, місто, цивілізація». Ідея незахищеності людини виявляється на структурному рівні: образ людських облич-пелюстків обрамлений назвою «На станції метро» і другим рядком – образом колії метро як чорної гілки.

Український учений Т.Н. Денисова називає імажизм Е. Паунда «суто американським явищем», аргументуючи тим, що його творчість спирається «на властиві американським журналістам засади: лаконічність, точність, емоційність», а також вказуючи на те, що «Паунд назвав ‘Jamesian parenthesis’ – схильністю до зображення, драматизацією, а не описовістю» [Денисова 2012: 106]. Втім дослідниця наголошує, що з приїздом Е. Паунда до Лондона там складається «виразний поетичний інтернаціональний контекст» [Денисова 2012: 107]. Той факт, що навколо поета гуртуються і американські, і англійські письменники (Р. Олдінгтон, Д.Г. Лоуренс), є надзвичайно важливим для розвитку англійської поетичної традиції ХХ століття з точки зору її наближеності та спорідненості з європейською авангардною поезією періоду.

З точки зору відчуття порожнечі сучасної цивілізації, беззмістовності людського існування близьким до Е. Паунда був Томас Стернз Еліот. Естетична позиція Т.С. Еліота, якого

³ «Примара цих у натовпі облич – на мокрій чорній гілці пелюстки» (Переклад мій – О. Поронюк)

вважають найвпливовішим англо-американським поетом і літературним критиком ХХ століття, є, за своєю суттю, антиромантичною. Поет виступив з різкою оцінкою георгіанської поезії, вважаючи, що її творчість, заснована на емоційному переживанні, відірвана від реального досвіду. На переконання Т.С. Еліота, в свідомості митця співіснують два начала – суб'єктивне та надсуб'єктивне – імперсональне, останнє є по-справжньому творчим, оскільки не виражає персональних переживань поета. Відшукуючи джерела оновлення поетичного мислення митець звертається до творчості Джона Донна і поетів метафізиків XVII століття. Він обстоює інтелектуальну поезію.

Слід зазначити, що розподіл на поезію, народжену розумом, і поезію, створену душею, зробив ще Метью Арнольд, – один з найбільших авторитетів вікторіанської поезії і впливовий літературний критик ХІХ століття. Саме в полеміці з ним Т.С. Еліот формував своє бачення сучасної поезії.

Антиромантичні погляди поет увиразнив у своїй ліриці та поемах. Один із провідних мотивів його творчості – це людина, ув'язнена у великому місті. Місто, своєю чергою, є символом ворожої митцеві сучасної технократичної цивілізації, оскільки у ньому людина втрачає свою індивідуальність, обезличується, губить духовні орієнтири.

На думку Соломії Павличко, «множинність значень кожного образу, кожного слова» характеризує творчість англо-американського поета [Еліот 1990: 11]. І дійсно, в його творах навіть образ міста здобуває цілу множину значень. Це і реальне, і уявне, і міфологічне місто одночасно. В одному з найкращих творів Т.С. Еліота раннього періоду «Пісня кохання Дж. Альфреда Пруфрока» (“The Love Song of J. Alfred Prufrock”, 1916) місто постає в його реальних обрисах – «вечірніх напівпорожніх вулиць», «нічліжок», «харчевен у запахах несвіжих»: «Let us go, through certain halfdeserted streets,/ The muttering retreats/ Of restless nights in one-night cheep hotels/ And sawdust restaurants with oyster shells...» [Oxford Anthology 1996: 615]. Одночасно місто виводить ліричного героя на інший рівень, рівень свідомості, цілковитої надперсональної суб'єктивності, внутрішнього вічного питання про суть життя: «Streets that follow like a tedious argument/ insidious intent/ to lead you to an uverwhelming question...» [Oxford Anthology

1996: 615]. Пошук відповіді ліричним оповідачем дозволяє з'ясувати, що почуття ізольованості у місті означає відсутність контакту між людьми, відтак самотність людей веде до втрати життєвого смислу.

Написана в манері потоку свідомості «Пісня кохання» є твором інтертестуальним і полісемічним, кожна ідея отримує множину значень. Час у творі ніби тече, рефреном повторюється рядок «надійде час», але час своєрідно згорнутий в самому собі – «За мить якусь надійде час,/ Для рішень і для скасування їх – тієї ж миті» [Еліот 1990: 29]. Так само автор обіграє поняття «простору» і «руху». Твір починається запрошенням пройтися вулицями міста, але руху як такого немає, це ментальна прогулянка в часі і просторі. Можна також стверджувати, що простір, як і час, у творі має відкритий характер: наприкінці вірша – постає образ «морських глибин зелених», з «сонмом русалок», «хвиль» і «водоростей», рецепція якого передбачає протиставлення топосу міста [Еліот 1990: 32].

В поемі-міфі «Безплідна земля» (“The Waste Land”, 1922) мотив Міста є наскрізним, він вписаний в різні культурні контексти. В першій частині місто назване «уявним, неіснуючим» – «unreal City», однак Т.С. Еліот подає замалювання Лондона в конкретних, майже натуралістичних характеристиках, це місто впізнаване людиною початку ХХ століття: «Unreal City,/ Under the brown fog of a winter dawn,/ A crowd flowed over London Bridge, so many,/ <...>/ Sighs, short and infrequent, were exhaled,/ And each man fixed his eyes before his feet./ Flowed up the hill and down King William Street,/ <...>/ There I saw one I knew, and stopped him, crying ‘Stetson!’»⁴ [Oxford Anthology 1996: 622]. Наприкінці поеми, в п’ятій частині також з’являється образ Лондонського мосту. Але тут автор відтворює картину «нереального, уявного міста», картину «падіння Лондонського мосту»: «London Bridge is falling down falling down falling down/ Poi s’ascose nel foco che gli affina/ Quando fiam uti chelidon – O swallow swallow/ Le Prince d’Aquitaine a la tour

⁴ «Нереальне місто/ Під бурю млою зимового ранку./ Пливе натовп Лондонським мостом, так їх багато, <...>/ Зітхання злітали з їх вуст, короткі й нечасті./ Кожен на брук поглядав, кожен дивився під ноги./ Пливли вгору і вділ по Кінг Вільям Стріт,/ <...>/ Зустрів тут знайомого. Спинивсь він на окрик мій «Стетсоне!»» [Еліот 1990: 72].

abolie/ This fragments I have shored against my ruins/ Why then Ile Fit you. Hieronimo's mad againe./ Datta. Dayadhvam. Damyata./ Shantih Shantih Shantih»⁵ [Oxford Anthology 1996: 631].

Таким чином, в першому епізоді образ Лондонського мосту належить зовнішньому плану оповіді, навіть передає авторський реальний досвід, оскільки якийсь час Т.С. Еліот працював у Лондонському банку, і картина банківських клерків, які через міст поспішали до Сіті на роботу, була йому добре знайома. У другому епізоді падіння Лондонського мосту належить міфологічному плану оповіді: міст асоціюється з падаючою Вавилонською вежею та з ідеєю занепаду європейською культурою, яка забула своє античне коріння.

Повторюваність образу Лондонського мосту, мотивів міста слугують увиразненню, за влучним спостереженням Т.Н. Денисової, «лейтмотиву тотальної трагічності сучасної цивілізації, яка зрадила провідну для античності ідею гармонії людини й природи», тому «безплідність, марність, спустошеність стають домінантою поетичного дискурсу» [Денисова 2012: 113]. Т.С. Еліот робить у поемі акцент на людській екзистенції, яка у просторі сучасного міста модерної, технічно більш досконалої цивілізації втрачає цілісність. Місто знеособлює людей, перетворюючи їх на натовп і позбавляючи чітких моральних критеріїв.

Як бачимо, образ Лондона у творчості Т.С. Еліота набуває значення символу сучасної цивілізації. Акцент у його зображенні зміщується від змалювань міського пейзажу, що було характерним для англійських поетів від романтизму до початку ХХ століття, до проблематики людини у великому місті, до міфологізації Міста, що стає характерним для представників модернізму.

Результатом глобальної кризи західної цивілізації і культури, яку в своїх творах відтворили поети-модерністи, була Перша Світова війна 1914-1918 років. Для європейців війна стала не лише символом смерті і загибелі мільйонів людей, це був крах гуманістичних цінностей, людських сподівань та життєвих

⁵ «Ой, міст Лондонський падає, падає, падає./ Poi s'ascose nel foco che gli affina/ Quando fiam uti chelidon – Ластівко ластівонько/ Le Prince d'Aquitaine a la tour abolie.../ Хай підпруть уривки ці мою руїну./ Та Бог з тобою. Ієронім шалений./ Datta. Dayadhvam. Damyata./ Shantih Shantih Shantih»⁵ [Еліот 1990: 83].

настанов, це була втрата моральних ідеалів, життєвої надійності і стабільності; війна змінила людей, породила передчуття глобальної катастрофи. Мотиви війни, спустошеності і трагедії людської особистості в нових історичних реаліях стали провідними в творчості тих поетів, які побачили цю війну зблизька. Їх назвали поетами війни, або «окопними» поетами. Це Руперт Брук, Вілфред Овен, Ісаак Розенберг, Зігфрід Сассун, Едвард Томас, Ричард Олдінгтон та інші. У знаменитій «Передмові» до невиданих за життя віршів В. Овен передав загальний настрій поетів: «My subject is War, and the pity of War. The Poetry is in the pity». Війна змінила не лише свідомість людини і поезію, вона дала відчуття чужості і незахищеності людини будь-де. Відтак в «окопній» поезії з'являються не тільки точні до натуралізму сцени фронтових баталій, а й абсолютно новий образ великого міста. Самотність людини «втраченого покоління» (це поняття стосується не лише прози), трагізм її існування в післявоєнному житті – один з провідних мотивів цієї поезії. У В. Овена є вірш «Каліка» («Disabled», 1917), який, пригадуючи німецьких експресіоністів, можна назвати поезією крику. Автор створює образ покаліченого молодого солдата, життя якого втратило сенс. Навколо вирує життя, місто сповнене людьми, рухами, лише він, нерухомий, блукає в пам'яті, намагаючись знайти пояснення, котрих немає:

«He sat in a wheeled chair, waiting for dark,
 And shivered in his ghastly suit of grey,
 Legless, sewn short at elbow. ...
 About this time Town used to swing so gay
 When glow-lamps budded in the light blue trees,
 And girls glanced lovelier as the air grew dim,-
 In the old times, before he threw away his knees.
 Now he will never feel again how slim
 Girls' waists are, or how warm their subtle hands. ...
 Germans he scarcely thought of; all their guilt, ...
 Tonight he noticed how the women's eyes
 Passed from him to the strong men that were whole.
 How cold and late it is! Why don't they come
 And put him into bed? Why don't they come?» [Oxford

Anthology 1996: 648].

Поезія війни, таким чином, була обумовлена історією і заснована на історичному досвіді, вона стала документом, фіксацією розриву, що відбувся в європейській цивілізації в ході першої світової війни.

У післявоєнні роки, упродовж 20-х – 30-х років ХХ століття урбаністика залишається серед домінуючих мотивів англійської поезії. Поетів цього періоду Вістена Хью Одена, Джона Бетжамена, Стефана Спендера, Луїса МасНіса часто називають «генерацією проміжку» або «поколінням Одена». Творчість кожного з них можна вважати достатньо складним художньо-філософським феноменом, але в цілому вони творили в контексті провідних напрямів культури тих десятиліть – модернізму і екзистенціалізму. Як зазначає в «Кембриджській історії англійської поезії» Майкл О'Нейл, 30-ті роки були «ерою, впродовж якої несамоовито індивідуалістичні ліричні голоси виринали зі складно зорганізованої спадщини романтичної, вікторіанської, символічної і модерністичної поезії, а не раз і з опозиції до їхніх заповітів. І ці голоси часто увиразнювали себе у процесі відповіді «історії», якщо скористатися домінуючим для цього періоду поняттям» [Cambridge History 2010].

Місто поглинає усе людське, сучасна цивілізація, яка технічно вдосконалюється, перетворює людину на додаток до машин. В поезії Л. Макніса «Бірмінгем» людина взагалі зникає в індустріальному ландшафті. Замість неї – «дим із зіву потягу», «черга невгамовних машин з хромованими собачками на капотах», «трамваї як велетенські саркофаги», «фабричні труби і їх похмура варта» [Oxford Anthology 1996: 670-671].

Проведений аналіз дозволяє стверджувати, що поетичний міський текст англійської літератури на зламі ХІХ – ХХ століть виходить на новий рівень художніх узагальнень, здобуває значного розвитку і породжує нові мотивні комплекси. Неоднозначний характер поетичних візій міста цього періоду пояснюється тим, що поезія в період розквіту декадентського мистецтва, а за тим і модернізму, опиняється на складному перехресті цивілізаційних викликів і пошуку нових художніх орієнтирів. В цілому, місто в цей період можна вважати мікромоделлю світу, великим мегаполісом, з яким асоціюється життєвий простір сучасної людини і який відриває людину від природи. Множинність і

різнобарвність інтерпретацій урбаністичної проблематики пояснюється тотальним відчуттям вичерпаності раціонального осягнення світу, що спонукає до пошуку нових поетичних форм.

Загальний рух міського тексту дозволяє простежити розвиток поезії зламу ХІХ – ХХ століть. Наприкінці ХІХ століття місто є мотивом у поезії пізніх вікторіанців, які продовжують традиції своїх попередників – поетів доби Просвітництва і романтизму, зберігають доволі чітку картографію міста («Східний Лондон» Метью Арнольда) і переважно продовжують традиції романтичної пейзажної поезії. Так само представники естетизму, поезії яких характерна імпресіоністична стилістика та естетизація повсякденного міського життя, успадковують здобутки романтиків.

Традиційною можна вважати міську описову лірику поетів-георгіанців, яка засвідчує наявність достатньо консервативних настроїв серед англійських літераторів початку ХХ століття. Однак ці настрої були забуті з початком Першої світової війни і появою «окопної» поезії. Травматичний досвід поетів війни став незаперечною складовою міського тексту англійської літератури.

Принципово важливими для становлення урбаністичної проблематики виявились модерністичні поетичні пошуки перших десятиліть ХХ століття. Варто окремо наголосити на тій ролі, яку відіграли в англійській поезії ірландський поет В.Б. Єйтс, поети американського походження Е. Паунд і Т.С. Еліот. Саме вони зробили простір англійської поезії відкритим і єдиним із загальноєвропейськими поетичними тенденціями, збагатили його новими художніми концепціями. «Одним з головних досягнень цих поетів було виведення англійської поезії з провінційності, в яку вона сама себе завела, і напрям руху ще раз у бік європейських течій, до реальної сучасності», – переконана М. Немойовська [Немоївська 1976: 6]. До того ж, поезія модернізму стала остаточно розривом з романтичною традицією.

Топос Лондона в англійській поезії формує власний текст, оскільки є об'єктом художньої рецепції починаючи від початків англійської літератури. Лондонський поетичний текст, своєю чергою, має інтертекстуальні зв'язки з іншими типами текстів – архітектурою, живописом, музикою. Лондон є культурним центром Британії, однією з провідних столиць західної цивілізації, є резиденцією королівського двору. Тобто Лондон уособлює в собі

англійську державність і англійську культуру. У більшості поезій, присвячених Лондону пам'ять про величність англійської столиці зберігається або в тексті, або позатекстово. Поряд з тим, критичний мотив міста як притулку соціальних вад, як було показано, також є найбільш частотним в англійській поезії. Відтак, поетичному образу Лондона властива антиномічність, яка досягає свого апогею на зламі XIX – XX століть. Відповідно змінюється урбаністична символіка цього періоду: в поезії модернізму, переакцентованій на внутрішнє сприйняття світу та деперсоналізацію людини у великому місті – це Лондонський міст, район Сіті, Лондонський метрополітен та інші урбанізовані зони міста.

Література: Денисова 2012: Денисова Т.Н. Історія американської літератури XX століття / Т.Н. Денисова. – Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія, 2012. – 487 с.; Еліот 1990: Еліот Т. С. Вибране // Томас Стернз Еліот. – Київ : Дніпро, 1990. – 198 с.; Немоївска 1976: Немоївска, Марія. Записки сумерек // Марія Немоївска. – Пер. с польск. Л. Бондаревский. – Варшава : CZYTELNIK, 1976. – Режим доступу:

http://samlib.ru/b/bondarewskij_1_w/nemojowska16.shtml;

Cambridge History 2010: Cambridge History of English Poetry, The // Ed. by Michael O'Neill. – Cambridge University Press, 2010. – 1115 p.; Modern British Poetry 2003: Modern British Poetry [Електронний ресурс]// – Ed. by Louis Untermeyer/ – Kessinger Publishing, 2003. – (ix-xxv) 234 p. – Режим доступу: <http://www.bartleby.com/103/index.html>; Oxford Anthology 1996: Oxford Anthology of Great English Poetry. Volume II. Blake to Heaney / Chosen and ed. by John Wane. – BSA, 1996. – 770 p.

Поронюк Ольга. Урбаністическіє мотивы в англійскої поезії кінця XIX – початка XX століття

В статті розглянуті міські мотивы в англійскої поезії переломі XIX-XX століть. В частині, досліджено створення поетического образу міста представителі модерністскої поезії, котрі розуміли місто як символ сучасної технократическої цивілізації. Сделано висновок про те, що поетический міський текст англійскої літератури в цей період виходить на новий рівень художесвенних обобщень, а урбаністическа символіка втілює центральний лейтмотив – деперсоналізацію людини в великому місті.

Ключеві слова: місто, англійскої поезія, кінець XIX – початок XX століття, модернізм, Лондонський текст, поезія війни.

Рецензенти: Грицик Л.В., к. філол. наук, проф. (Київ)
Кучма Н.З., к.філол.наук, доц. (Тернопіль)

Віра Сторожук, асп. (Львів)

УДК 821.111-1.09194Р. Грейвз:7
БББ 82.091

«Біла богиня» Роберта Грейвза – міфопоетика з жіночим обличчям

У статті аналізується міфопоетична концепція видатного англійського міфокритика ХХ століття Роберта Грейвза у його книзі «Біла богиня: історична грамати́ка поетичної міфології». Досліджено провідні лейтмотиви твору - містичну сутність Музи та історичне підґрунтя Міфу, а також світоглядні уявлення письменника. Розкрито міфологічну природу поезії та розглянуто систему зв'язків «поет – Біла Богиня», «поезія – Біла Богиня».

Ключові слова: міф, ритуал, магія, міфопоетика, Муза, концепція, символ, матриархат.

Vira Storozhuk. "The White Goddess" by Robert Graves – mythopoetics with female face.

The article reviews the mythopoetical concept of Robert Graves, the XX century outstanding English mythologist, in his book "The White Goddess: a Historical Grammar of Poetic Mythology". The image of the White Goddess, which is drawn from the myths of different ages and of different nations (Scandinavian, Eastern, classical, medieval, etc.) by the author, is viewed. The two main myths, which are at the centre of Robert Graves' research: the myth of the Great Goddess and the myth of her son and lover, God of the New Year (the poet himself), are presented. The main leitmotifs of the work, mystical nature of Muse, the historical background of myth and the author's conception of the world are investigated. The mythological nature of poetry and the systems of links «poet - White Goddess», «poetry - White Goddess» are researched.

Keywords: myth, ritual, magic, mythopoetry, Muse, concept, symbol, matriarchy.

Інтерес до міфу та міфотворчості, характерний художній літературі і досліджений літературознавчим дискурсом ХХ століття, стає одним із шляхів посиленої інтелектуалізації й